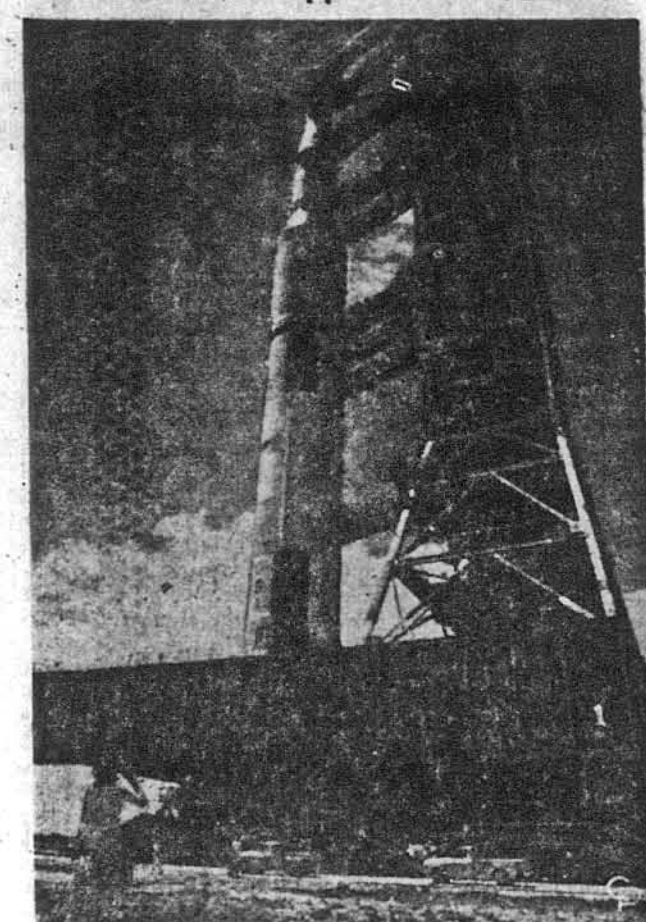
УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ
75 років
Служби Народові

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація
"Svoboda", 81-83 Grand St
Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXVI. Ч. 98. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 27-го ТРАВНЯ 1969 ЦЕНТІВ 15 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, MAY 27, 1969 No. 98. VOL. LXXVI.

АСТРОНАВТИ З ЗАЛОГИ „АПОЛЛО-10" В ПОВОРОТНІЙ ДОРОЗІ НА ЗЕМЛЮ

ПІДГОТОВА ДО ЛЕТУ „АПОЛЛО-11"

В той час, як залога космічного корабля „Аполло-10" мала „повні руки" роботи з обстежуванням Місяця, на ракетній базі в Кейп Кенеді продовжувалася підготова до випущення наступного космічного корабля „Аполло-11", що його завданням буде десант американських астронавтів на Місяці. На фото: інсталяція велетенської ракети „Сатурна" в Кейп Кенеді, з допомогою якого буде проведене випущення „Аполло-11".

Гюстон. — Після успішного закінчення своїх тридцять й одного лету навколо Місяця астронавти із залоги „Аполло-10" спрямували в суботу 24 травня ц.р. о год. 5.28 по полудні з допомогою спеціяльних ракет свій космічний корабель в поворотну дорогу до Землі. Вилетіли вони із гравітаційної зони Місяця на відстані 38,900 від нього і 206,450 миль від Землі. У своїй поворотній дорозі астронавти — полковник Стеффорд і комодори Сернан і Янг здебільшого відпочивали і в неділю 25 травня — в останній день перед причаленням до Землі — поголилися, вперше по семи днях своєї подорожі.

Приземлення „Аполло-10" визначено — згідно з пляном усієї восьмиденної місії його залоги — на понеділок 26 травня, година 12.53 по полудні на Тихому океані біля Пагопаго. В неділю по полудні „Аполло-11" находився в половині своєї поворотної дороги на 121,221 миль від Землі. На місці їх приземлення — 400 миль на схід від Пагопаго — очікували їх кораблі й гелікоптери, щоб виловити їх і їхнє космічне судно з моря і перевезти на Пагопаго і потім до Гюстону в ЗСА.

Директор програми „Аполло" ген. Семюел Ц. Філіпс заявив, що успішне завершення місії „Аполло-10" уможливлює майже повністю здійснення запляннованого на 18 липня ц.р. десанту залоги „Аполло-11" на Місяці.

Державний секретар Вілльям Роджерс на Середньому Сході

Лягоре. — Державний секретар Вілльям Роджерс відвідав в другій половині минулого тижня Індію, Пакістан і Афганістан. Він конферував з індійським прем'єром Індірою Ганді, яку запевнив, що коли скінчиться В'єтнамська війна то Америка видатніше допоможе Індії в її господарському розвитку. З теперішнім головою Пакістану, ген. А. Єхії Ханом. Роджерс нараджувався про хронічний пакістансько - індійський конфлікт. Роджерс привіз афганському королеві, Махаммалові Загірові Шахові дарунок у постаті особливо виклеканих троянд: король залюбки плекає квіти. В мин. неділю Роджерс прибув до столиці Іраку Тегерану на 2-денну конференцію СЕНТО, куди належить Британія, Туреччина, Іран і Пакістан.

У Південному В'єтнамі об'єднано 6 партій в один фронт

Сайгон. — Президент Південного В'єтнаму Нгуєн Ван Тіє відкрив в неділю 25 травня ц.р. зібрання 2,000 делегатів шістьох політичних партій, які, внаслідку довших заходів названого президента, об'єднались в одну антикомуністичну політичну партію, назвавши її Національно-соціяльний Демократичний Фронт. Сам Нгуєн Ван Тіє признав, що та нова партія не охоплює всіх, кого він хотів би мати в ній, але заявив, що „двері відкриті" до партії для всіх антикомуністичних груп і осіб, що тільки рішили би приступити туди. Ціль нової партії — стати ідеологічно-політичним суперником комуністичного Фронту Національного Визволення. Нгуєн Ван Тіє заявив, що партія не має амбіції перебрати провід у краю та є противником тоталітаризму й деспотизму. Характер тієї нової великої антикомуністичної політичної партії, що підтримує теперішній режим у Південному В'єтнамі — центро-правий. Не належать туди ліво настроєні буддисти ані ті групи й діячі, які закидають теперішньому режимові диктаторські методи правління та брак розуміння для соціяльних реформ. Все ж, за коментарями закордонних обсерваторів у Сайгоні, створення такої партії це великий політичний осяг режиму, бо ще рік тому було річчю неможливою зібрати в одній залі задля спільної цілі таких різних взаємних противників.

РІЧНІ НАРАДИ ГОЛОВНОГО УРЯДУ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ ПОЧАЛИСЯ НА СОЮЗІВЦІ

Союзівка, Кергонксон, Н.Й. В понеділок 26 травня о год. 10-ій ранку Головний Уряд Українського Народного Союзу почав на цій своїй оселі звичайні річні наради, що триватимуть продовж цього тижня. На порядку нарад, що їх відкрив коротким вступним словом головний предсідник Йосип Лисогір, передбачені звітування членів Головного Екзекутивного Комітету: головного предсідника Йосипа Лисогора, заступника гол. предсідника Степана Куропася, заступниці гол. предсідника Марії Душник, заступника гол. предсідника Богдана Зорича, заступника гол. предсідника Володимира Сохана, головного секретаря Ярослава Падоха, головного касира Петра Пуцила; звіт головного редактора органу УНСоюзу „Свобода" Антона Драгана; звіт Головної Контрольної Комісії і її членів: голови д-ра Володимира Галана, заступника голови Івана Геврика, секретаря української мови Івана Ващука, секретаря англійської мови Івана Іванчука, члена Володимира Гірняка; звіти членів Головної Ради: Тараса Шмагали, Тараса Шпікули, Степана Гавриша, Мирона Куропася, Василя Дідюка, Анни Дубас, Володимира Запаранюка, Дмитра Попадинця, Анни Чопик, Марії Демидчук, Олени Олек, Івана Одежинського, д-ра Михайла Данилюка, Андрія Джули; звіт управителів „Союзівки": Данила Слободяна, Володимира Кваса. Далі слідуватимуть звіти Спеціяльних Комісій: для публічних зв'язків та преси, для жіночих справ, для справ молоді, для справ спорту, для канадійських справ, для фінансових справ і виховно-дослідчої. Після звітів відбудеться дискусія над ними і їх прийняття. В дальшій програмі річних зборів передбачені; рекомендації членів Головного Екзекутивного Комітету; дискусія і схвалення, схвалення бюджету та внесення й ухвали. Вступне слово гол. предсідника надруковане в цьому числі на 2-ій сторінці.

Перед початком нарад всі головні урядовці взяли участь у Богослуженні, що його відправив в каплиці св. Володимира парох Союзівки Впр. о. Любомир Гузар. Після відкриття нарад, що відбуваються у великій залі „Веселки", всі головні урядовці перейшли до пам'ятника Шевченкові і склали там — за традицією — вінок живих квітів.

ЗСА видалили кореспондента ТАСС-а

Вашингтон. — У відплату за видалення большевиками московського кореспондента „Вашингтон Посту" Анатоля Шуба, Державний Департамент повідомив совєтську амбасаду у Вашингтоні, що впродовж 48 годин мас залишити Америку вашингтонський кореспондент офіційної совєтської пресової агенції ТАСС Віктор Копитін. Бюро ТАСС-а в Америці має 15-ох журналістів, із них 10 мешкають і працюють в Ню Йорку і 5 у Вашингтоні. Два з-посеред тих 15-ох є американськими громадянами. ЗСА мають куди більше причин закидати совєтським кореспондентам очорнювання Америки, як їх мають большевики щодо американських кореспондентів в Москві.

5-го червня буде в Москві збіговище комуністів

Москва. — Від п'ятниці минулого тижня нараджуються в Москві представники 60-ох компартій з різних країн світу для остаточної підготови великого міжнародного комуністичного збіговища, передбаченого у Москві на 5 червня ц. р. В березні ц. р. на подібній підготовній конференції було 66 різних комуністичних партій. Передбачують, що 15 комуністичних партій збойкотують той з'їзд, в тому числі 6 таких, які володіють у даних країнах: Китай, Північна Корея, Північний В'єтнам, Альбанія, Югославія і Куба. Однак можливо, що Совєти ще перекуплять Фіделя Кастра, щоб той вислав своїх делегатів.

У Судані — лівий переворот

Каїро. — У Хартумі, столиці Судану, африканської країни на півдні від Єгипту й на заході від Етіопії, група військових змовників у проводі з невідомим загалові полковником Гафаар аль-Німейрі, перевела державний переворот, відсунувши від влади уряд, припинивши появу всіх газет та закривши тимчасово всі летовища. Новим прем'єром став колишній голова тамошнього Найвищого Суду Абукар Абудаллах, який заявив, що нова влада зберігатиме якнайтісніші взаємини з Єгиптом, буде вести ворожу супроти Ізраїлю політику та наближиться до „соціялістичних" держав, себто Москви і її сателітів. Доля президента і прем'єра Судану не відома.

Американський сержант вкрав в Англії літак і згинув

Лондон. — 23-річний американський сержант Пол Адамс Меєр, приділений на 3 місяці до американської летунської бази в Англії за 70 миль на північ від Лондону, вкрав мин. суботи великий транспортовий літак типу „Геркулес 130", вартости 2,-300.000 дол., і, відлетівши ним в сторону Америки, вірогідно розбився над Каналом ля Манш. Меєра військова поліція привела була вночі з недалекого містечка до військового табору в п'яному стані. Ніхто не бачив, як він в 4 години пізніше, о год. 5.10 над ранком всів до літака, до якого мав доступ, і вистартував ним. Будучи вже в повітрі він кликав через радіо, щоб його сполучили з його дружиною у Вірджинії в Америці. Його дійсно сполучили з нею і він розмовляв з дружиною 10 хвилин. Його останніми словами було, що він „має клопіт". Літаки, що їх вислано на розшуки, знайшли частини літака в східній частині Атлантику.

ПОМЕР ОСТАП ХАРХАЛІС ГОЛОВА ВІДДІЛУ ОБВУА В БАЛТИМОРІ

Балтимор. — Колишній старшина УГА, учасник визвольних змагань. Остап Хархаліс, голова Відділу О-Рвуа в Ралтиморі, помер тут в суботу 24 травня ц. р. на 68 р. життя. Покійний був активним громадянином на терені Балтипору. Похорон відбудеться у вівторок 27 ц. м.

КІЛЬКА ТИСЯЧ ОСІБ ЗАХОПЛЕНО ЗУСТРІЛИ ВИСТАВИ ОПЕРИ „АННА ЯРОСЛАВНА"

У Ню Йорку

Ню Йорк. —Це було насправді культурне свято! Святочний настрій відчувалось надовго перед початком прем'єри опери Антона Рудницького „Анна Ярославна" до слів Леоніда Полтави в суботу 24 травня ц. р. Сподіваючись що буде дуже багато осіб і бажаючи заздалегідь знайти свої місця на залі, святочно одягнені мужчини і жінки почали напливати до Карнеґі Голл швидко після 7-ої год. вечером. Перед тим будинком, що відомий музичним колам у всьому культурному світі, почали громадитись маси українців, які пробували всіма можливими засобами комунікації не тільки з Ню Йорку і всіх довкільних міст, як Нюарк, Ірвінгтон, Пассейк чи Бабилон, але й Ню Гейвену, Рочестеру та канадійських Торонта й Монтреалу. Заїздили зачартеровані автобуси. Ліворуч головного входу пишалась на будинку велика англомовна афіша роботи Петра Холодного виписана середньовічним письмом. Коли врешті відкрито входові двері — заповнився партер, всі льожі і три дальші поверхи: Із 2.-769 місць в Карнеґі Голл не було буквально ні одного вільного місця, а сотні осіб даремне в останніх днях побивалися за квитками. Між приявними видно було чимало дітей, що їх батьки привели з собою з спеціяльною ціллю, щоб тим дітям залишилось на все життя враження і спомин такої величавої імпрези. Було багато студентської молоді. З високопоставлених гостей треба згадати ВПреосв. Митрополита Кир Амвросія, що прибув з Філядельфії, Впреосв. Архиєпископа Владику Мстислава з Бавнд Бруку, Преосв. Єпископа Кир Йосифа із Стемфорду, канцлера Стемфордсько-нюйоркської єпархії о. монс. О. Манастирського, канцлера Чикагівської єпархії о. монс. В. Паску і багато інших духовників. Із світських — репрезентовані були всі верстви, стани й професії великої української громади з метрополітальної округи Ню Йорку та з ближчих і дальших місцевостей. Приявним був заступник директора відділу культури у французькому консуляті в Ню Йорку, Жан Карбоне з дружиною.

На залі царила атмосфера відома з усіх великих оперових театрів перед рідкими прем'єрами. Появу Антона Рудницького перед дириґентським пультом заля зустріла спонтанними оплесками. Юнійна симфонічна оркестра відіграла спершу американський, опісля український гимни, що їх стоячи вислухали всі приявні. Опісля головний предсідник УНСоюзу Йосиф Лисогір виголосив коротку промову, пригадавши, що Український Народний Союз, спонзор цієї опери з нагоди свого 75-тирічного ювілею, впродовж всієї своєї історії активно сприяв українській культурі, бо вже першу конвенцію УНСоюзу 30 травня 1894 року сполучено з концертом, де об'єднані тодішні церковні хори відспівали вперше на американській землі „Ще не вмерла". Віддавши поклін першим американсько-українським піонерам, Й. Лисогір подякував всім тим, які своєю активною участю причинились до виставки цієї опери. (Текст промови Й. Лисогора поданий на іншому місці).

П. Й. Лисогір звернув наприкінці своєї короткої промови увагу, що в Карнеґі Голл не вільно ставити театральних декорацій, тому замарковано сценерію тільки символічними експонатами. Так воно й було, але мистець Василь Дорошенко з Філядельфії і тамошня Мистецька Студія зручно, дотепно й по-мистецьки розв'язала цю складну проблему: престіл не залишав сумніву, що це королівський палац Генриха І, так само, як два вимальовані зелені кущі імітували — сад у Вишгороді біля Києва. У усякому разі — це було куди краще, ані ж за Шекспірського театру, коли карточками з написами з'ясовувано глядачам, де відбувається дія. Ілюзію дійсности в „Анні Ярославні" підкреслювали історичні одяги — солістів, хору, балету. До зовнішнього блиску опери причинились зокрема щораз інші прегарні сукні-костюми обох героїнь — Анни Ярославни — Марти Кокольської і графині Моимо-рансі — Галини Андреадіс.

Андрій Добрянський

Марта Кокольська

Галина Андреадіс

Лев Рейнарович

Іван Гош

Між приявними, як можна було дізнатись з розмов на перервах, були й деякі скептики, які лякалися, чи музика опери не буде надто „модерна". Але вже коротка овертюра до першої дії і перша арія короля Генриха розпорошили їх острах, і з кожною явою та кожною дією поглиблювалось почуття глибокого вдоволення, що переходило в захоплення і подив. Виконавців нагороджувано багато разів рясними оплесками при відкритій сцені. Особливо глибоке враження породжували арії й пісні з виразними українськими народними мотивами: хор дружинників у першій відслоні другої дії, пісня князівни у другій відслоні, хор бояринь-подружок, вітальний хор, три суто-народні хорові пісні, що закінчують другу дію. Мелодійність пісень характеризувала теж хорові виступи в третій дії, різні сольові арії, зокрема великі арії короля та Анни в 3-ій дії й кінцеву арію Анни.

Хоч багато приявних стежили за ходом опери з лібретто в руках і хоч багато інших мали люксусово видану УНСоюзом програмку, в якій подано переказ сюжету за діями, і хоч в офіційній програмці Карнеґі Голл повних чотири сторінки присвячено „Анні Ярославній" з англомовним змістом кожної дії, проте слухачі були заскочені багатством і різнородністю того твору: чергувалися сольспіви, дуети, хори чоловічий, жіночий і мішаний, балет, — це був широкий формат великої опери. Мимохіть насувалася думка: як би виглядала „Анна Ярославна", виведена в оперовому театрі, на оперовій сцені з її технічними можливостями і реквізитами, з великою оперовою оркестрою і стилевими декораціями за музейними взорами з 11-го сторіччя.

Але в наших умовах зроблено максимум можливого.

(Закінчення на стор. 3-ій)

У Філядельфії

Філядельфія. — Кругло дві тисячі осіб оплескували у неділю 25 травня прем'єру опери Антона Рудницького на лібретто Леоніда Полтави „Анна Ярославна" у відомій в музичному світі міській залі „Тавн Голл". На прем'єрі був Митрополит Української Православної Церкви у ЗСА Блаженніший Іоан Теодорович у супроводі свого почету, достойники Української Католицької Церкви, між ними, о. монс. Мирослав Харина, головний предсідник УНСоюзу Йосип Лисогір, проф. В. Гемонд — директор Академії Вокальних Мистецтв професор і пані Дрейк з Музичної Консерваторії у Філядельфії та ін., в тому й чимало прибулих українських відомих діячів з Вашингтону, Монтреалю, Рочестеру й кількох ін. міст. Опера йшла в тому ж складі, що й у суботу в Ню Йорку, але на тлі декоративних панно, що в поєднанні з попередніми декораціями створювало великі сценічні ефекти. Перед прем'єрою оркестра відіграла американський і український гимни, після чого зібраних привітав член Екзекутиви УНСоюзу - ювілята відомий громадський діяч д-р Володимир Галан наступним словом:

„Пане Президенте, Ваша Ексцеленціє, Високопреподобні Отці, Достойні Гості; Дорогі Членкині й Члени Українського Народного Союзу!

Уся наша американська і канадійська громада з подивом глядить на пройдений

(Закінчення на стор. 3-ій.)

ПРИВІТАЛЬНЕ СЛОВО

Головного предсідника УНС Йосипа Лисогора перед прем'єрою опери „Анна Ярославна" в Карнеґі Голл 24-го травня 1969.

Ваші Ексцеленції, Пані і Панове!

Український Народний Союз та його члени в Америці і Канаді з гордістю презентують Вам сьогодні „Анну Ярославну", оригінальну оперу Антона Рудницького до лібретта Леоніда Полтави

Сьогоднішня пра-прем'єра цієї опери є черговим великим досягненням на довгому списку культурної активности, що її виконує Воюз від самого початку свого існування.

„Анна Ярославна" є золотим кільцем в ланцюгу культурних і патріотичних подій, започаткованих концертом з нагоди першої конвенції Українського Народного Союзу 30-го травня 1894-го року в Шамокіні. На цьому пам'ятному концерті, програму якого виконали об'єднані церковні хори Шамокіну й Олифанту, вперше на американській землі відспівано гимн національної України: „Ще не вмерла Україна!"

А „Свобода" вже в четвертому своєму числі з 1-го листопада 1893-го року закликала: „Покажімо нашим сусідам, що українці є також частиною Америки та що український нарід займає почесне місце між усіми іншими народами".

Від того часу не тільки ми самі, але й наші американські і канадійські співгромадяни одушевляються незрівняними зразками української культури. Український Народний Союз своєю підтримкою таких подій допомагає зберігати, розвивати і збагачувати в Новому Світі наш великий культурний доробок, що його так безжалісно нищить окупант у нашій батьківщині - Україні.

Нехай буде благословенна та година, в якій наші піонери створили Український Народний Союз, визначили йому велику мету та започаткували організацію наших людських, духових і матеріяльних ресурсів, що стали твердою базою для наших змагань за краще завтра. Цим нашим піонерам піонерам завдячуємо, що сьогодні можемо бути учасниками великого свята нашої культури. Наша велика вдячність належиться всім, що беруть в ньому участь. Рівночасно молимо Всевишнього, щоб дав нам мудрість й енергію та допоміг нам збільшувати наші ресурси для ще більшої і видатнішої служби нашому народові в майбутньому, щоб ми ще більше і видатніше допомагали нашому поневоленому московським комунізмом народові в його змаганнях до волі і незалежности.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $18.00; six months $9.50; three months $5.00. For UNA members monthly 65¢.

Статті підписані їх авторами, не мусять відповідати становищу редакції.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Нестримний гін до культури

Вистави опери „Анна Ярославна" в минулі суботу в Ню Йорку й неділю у Філядельфії переступали своїм значенням звичайну, хай навіть дуже гарну й вартісну, мистецьку імпрезу. Це були культурні маніфестації, які в умовах життя в Україні і в країнах нового поселення є маніфестаціями творчого духа української нації, є маніфестаціями того поступу, що його гальмує, спутує і скривлює в Україні окупант. Відомо, що проблему української культури Москва утотожнює з українським самостійництвом. Тому вся політика Москви наставлена на русифікацію та примітивізацію. У ділянці співу й музики спеціяльно допускається в Україні твори або-пропаґандивного характеру, або на рівні скромного етнографізму. Очевидно, виключено будь - які твори літератури, мистецтва і музики, в яких підкреслюється незалежність українського духа, велич колишньої української держави, вкрадених нам московськими істориками княжого і гетьманського періодів та вірність українській самостійницькій ідеї.

І тому місією української вільної громади стало творити такі тривкі культурні вартості, що їх не можна творити в Україні, і тому місією нашої вільної громади стало голосно висловлювати все те, про що не вільно говорити в Україні. Треба об'єктивно, але й із почуттям гордости ствердити, що українці, які в різних часах і в різних обставинах вийшли з рідних земель і поселилися в чужих країнах, не тільки зберегли любов до своєї батьківщини, країни своїх батьків, але й виявили подивугідну здібність у ділянках культури та організації. Це стосується однаково давніх, як і новоприбулих українських іміґрантів в Америці. Діяльність Капелі О. Кошиця, танечних ансамблів В. Авраменка, аматорських театрів і хорів, Культурна Комісія при Українському Народному Союзі з її видавничою діяльністю — все це тільки навмання схоплених кілька прикладів активности давніх наших поселенців в Америці. Коли ж друга світова війна з її страхітливими наслідками викинула поза межі України сотні тисяч її синів і дочок, то зараз же ще на европейському континенті, постали творчі ядра української культури. В Німеччині — кор Городовенка, в Австрії — „Ватра" Л. Туркевича, Оперовий ансамбль Б. Пюрка, Театр В. Блавацького й Драматична Студія Й. Гірняка, відновлення Наукового Т-ва Шевченка й заснування УВАН, відбудова Українського Вільного Університету, — скрізь, де поселювались українські ізгої, вони зразу ж, живучи ще в найпримітивніших матеріяльних умовинах, починали думати про культуру і її розвиток.

Тугість української людини проявляється у вільному світі найяскравіше в перемаганні найважчих життьових перешкод та в творенні культурних вартостей. Хоч які тяжкі наші видавничі обставини, щороку появляються монументальні книжкові твори, які є найбільшим нашим „реалітетом". Зокрема, виходять щораз нові зшитки гаслової Енциклопедії Українознавства НТШ, а восени цього року у виданні УНСоюзу вийде другий том монументальної англомовної Енциклопедії. Не тільки виданням вартісних творів белетристики й науки та опублікуванням цілої бібліотеки англомовної українїстики склав і складає УНСоюз данину українській культурі. Культурна діяльність УНСоюзу започаткована 75 років тому — у 1894 році — концертом в Шамокіні, де вперше на американському континенті залунав гимн „Ще не вмерла". Фестиваль музики, співу й танку, поставлення опери П. Углицького „Відьма", спонзорування різних мистецьких імпрез — всім цим раз-у-раз УНСоюз виявляв свою відданість українській культурі, без уваги на пов'язані з цим кошти. І тому й на своє 75-річчя вирішив він спонзорувати виставу нової оригінальної опери.

Успіх „Анни Ярославни" — це черговий успіх української культури, що ним може пишатися наша вільна громада. Розхоплені за місяць перед виставами квитки на „Анну Ярославну" в Ню Йорку й Філядельфії — це черговий доказ, як горнеться українська вільна людина до своєї культури і як прагне її виявів на високому рівні. З таких подій, як оця остання, треба черпати силу, наснагу і віру в перемогу української правди. Бо не може бути, щоб нарід високої культури не спромігся на повний її розвиток, який можливий тільки у власній ні від кого незалежній державі.

РІШАЄТЬСЯ ДОЛЯ ҐОЛЛІЗМУ

Париж. — Якщо ще кілька місяців тому здавалось, що ґоллізм у Франції незрушимий, розпоряджаючи абсолютною більшістю в парляменті, спираючись на безспірно минулого року потверджений авторитет де Голля, то сьогодні найповажніша преса ставить питання: чи можливий ґоллізм без де Голля?

На це питання дуже важко відповісти. Проте, можна сказати, що й ґоллізму не минула непевність нашого часу. Якщо колись були відомі автори, відомі авторитети, то сьогодні кожен з нас завагається, коли б його попросити назвати найбільшого письменника чи найвизначнішого політика Америки. Ще хіба назвали б найвизначніших фільмових зірок, але й їх дуже часто ставлять під сумнів нові щоденні появи... З відходом де Голля у Франції, як у ЗСА з відходом А й з е нгавера, зник безспірний авторитет. А з де Голлем може відійти до історії не тільки період ґоллізму, але й саме його поняття.

Все бо сьогодні наставлене на прагматизм, а зокрема наставлений був де Голль. Ми не раз наголошували, що ґоллісти не мають ні ідеології, ні чіткої програми. Цього й не хотів Генерал, вважаючи себе „лідером нації" з одного боку, а з другого — вважаючи наші часи надто мінливими, щоб їх укладати в рамки доктрин. І безперечно залишиться конституція, яка була прагматичною і змінила режим у Франції, давши велику ролю президентові, але ледве чи залишиться щось більше.

Сьогодні цей прагматизм відчуває дуже боляче ґоллістський кандидат, Жорж Помпіду. Його головний противник, Ален Погер, виступає з зовсім подібною програмою, хоч він виразний противник де Голля і значно причинився до його упадку, виступаючи, як голова Сенату, проти референдуму, позитивний вислід якого був би зовсім змінив ролю цієї інституції.

Де Голль спирався на два основні гасла: незалежність та велич Франції і стабільність режиму. Тепер Помпіду має дуже важке завдання, бо який француз не хоче першого? Щождо другого, то також ні в кого нема сумніву, хіба в комуністів, які змагають до зміни режиму, але поважно з а г р о жені троцькістськими та маоїстськими тенденціями серед червоної молоді. Отже — парадоксально і вони проти революційних змін, і їхній кандидат не зважується проповідувати революції. Проповідує революційні зміни лише Кривін, кандидат троцькістів.

З відходом де Голля зник символ ґоллізму. Помпіду залишається таким символом для політиків, зокрема ж для політично вироблених прихильників де Голля. Для обізнаних у політичних справах він має марку людини, що не розгубилася під час минулорічних травневих подій, коли взагалі республіканський устрій, а не лише ґоллізм стояв під знаком запиту. Але для найширшого загалу Помпіду залишається прем'єром уряду, при якому захитався режим і який відійшов, коли де Голль особисто врятував ситуацію...

Великий шанс Помпіду в тому, що він має за собою Жіскара д'Естена, представника й лідера найзначнішої групи центру, кандидата на прем'єра в випадку перемоги ґоллістів. Але центр дуже поділений, значна його частина піде за Погером.

А хто ж такий Погер? Людина для загалу невідома, але він належить до тих, що тихо йдуть угору все життя і чекають на винняткові обставини, щоб вискочити на вершок. От такий собі мало відомий Труман, хоч його політичне минуле, мабуть, більш виразне, як Трумана в момент смерти Рузвелта.

Інженер - гірник, абсольвент школи політичних наук, визначний адміністратор фінансист. Людина, що відіграла свою ролю в формуванні Европейської Економічної Спільноти. Недавній голова Европейської Асамблеї, звідки у нього дуже добрі зв'язки з найбільшими діячами европейських країн. Прихильник вступу Великобританії до об'єднаної Европи, прихильник тісної співпраці Европи з ЗСА. А при тому людина, що ніколи не билася з жадної партійної плятформи.

Це останнє в певних випадках шкодить, бо позбавляє відданих і дисциплінованих прихильників, але в даному випадку — це величезний його плюс. Бож у підсвідомості багатьох французів було, з одного боку, південне відчуття, що ґоллізм панує надто довго, а з другого — залишилось відчуття, що таки де Голля покривджено. А коли покривджено, то треба тепер вибирати не його противника, не його прихильника, а просто людину „нову й іншу".

Ален Погер за кілька тижнів здобув собі „добру пресу", виявившись скромним на стільці тимчасового голови держави. Він добре підготовив засідання тимчасового кабінету міністрів, він дуже виразно б'ється за невтральність державного радіо й телевізії, що мають бути у виборчій кампанії на послугах у всіх. А такого останнім часом не траплялося. Програма його така сама, як і в Помпіду... Словом — це справді нова людина, яка не приносить нічого нового. Ідеальний кандидат у невиразній з багатьох оглядів ситуації.

Не забуваймо, що Франція перебуває в стадії спокою, і політичні пристрасті чи шукання концепцій, доктрин — нікому не в голові. Єдина проблема: рятування валюти. Отже, треба на голову держави господаря, людину працьовиту, а не блискучу, таким виглядає для маси Погер.

Має він один „гендікап": у першій турі не виграє, а в другій мусітиме рахувати на голоси компартії. Тут противники мають арґумент: що він прнобіцяє комуністам?

Але у французькій практиці це речі звичайні. Компартія не раз підтримувала й де Голля...

Це не значить, що Помпіду не має шансів. Він їх має багато, але між ним і Погером буде, мабуть, невелика різниця.

Кандидати лівиці не рахуються, бо їх надто багато, і вони отримають по кілька відсотків, значніший — 10% голосів.

Але ґоллізм дуже загрожений. Він мусітиме не в одній справі відходити від лінії де Голля, коли виграє Помпіду, який уже наголошує свої поправки до політики Генерала. На внутрішньому й зовнішньому відтинках. Чи не тому Генерал навіть виїхав з Франції на час виборів? Чи не означає цей виїзд, що він не підтримує Помпіду? Словом — Помпіду не буде ґоллістом в повному цього слова значенні. Коли ж би виграв Погер, тоді напевно буде розв'язаний парлямент, бо у Франції немислимо правити країною без більшости в парляменті, хоч і як його роля тепер зменшена. А в майбутніх виборах ґоллісти можуть розпастися, бож вони не являють собою партії в клясичному розумінні.

Кампанія дуже завзята і визначить або зовсім новий період, або дуже виразну еволюцію до чогось, що зватиметься подеголлівською Францією.

Т. Дж.

ВСТУПНЕ СЛОВО

головного предсідника Йосипа Лисогора на початку нарад Головного Уряду Українського Народного Союзу на Союзівці в понеділок, 26-го травня 1969 року.

Пані й Панове!

Маю приємність привітати Вас на цьому Річному Засіданні, що є третім за час нашого урядування та останнім перед 27-ою звичайною конвенцією, що має відбутися в наступному році. У першому порядку дня наших нарад вставанням з місць та хвилиною тихої молитви вшануймо пам'ять тих піонерів, що зійшлись були на першу конвенцію в Шамокіні точно 75 років тому в травні 1894-го року та встановили засади і визначили цілі, на яких ми базуємось та яким ми служимо до сьогоднішнього дня.

Доля поблагословила кожного з нас почестю головного урядовця Українського Народного Союзу, як ми доходимо до важливого межового каменя в його історії. Ми маємо привілей займати наші позиції в дефінітивній могутності тоді, як більш ніж звичайне зацікавлення зосереджується на нашій активності. Драматичні подробиці 75-ліття додають слави нашим обов'язкам, але вони також збільшують наші відповідальності. Загріваючись сонячним промінням минулих тріюмфів, ми не сміємо переочувати чи іґнорувати потреб ще більших досягнень. Ми не сміємо спочивати на лаврах та задовольнятись минулими досягненнями. Нам треба їх поліпшити.

На цьому засіданні один рік перед нашою черговою конвенцією, нам треба глянути вперед далеко дальше, ніж колись. Те, що ми побачимо і що нас очікує, може відбирати нам охоту. Деякі з проблем можуть, у світлі минулого, видаватись такими, що їх не можна розв'язати. Дехто з нас міг би навіть бути готовим піддатись та прийняти ті неґативні тенденції за остаточні. Я особисто переконаний, що такий підхід не мав би виправдання в жадних обставинах.

Наше відношення і наш підхід до проблем мусять бути абсолютно позитивні. Ми маємо засоби в матеріяльних ресурсах і досвідчений персонал, щоб справитись з кожним і всіми адміністраційними чи організаційними викликами, які можуть нас зустріти. Що ми повинні від себе додати, - це воля, енергія, унапрямлення та ентузіязм. З такою комбінацією ми не можемо не мати успіху в збільшенні нашого членства, в поліпшенні активности наших місцевих відділів, у збільшенні наших бенефітових виплат, поширенні виховних, братерських і культурних програм, підвищенні стипендій, поширенні нашої служби для поодиноких членів та багато більшому вкладі в боротьбу за волю і незалежність нашого народу. Наші цілі шляхетні і заслуговують на те, щоб за них змагатись. Їхнє досягнення є справою вибору і цей вибір маємо вчинити ми.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

Мусимо помогти!

У „Свободі" з 9 травня ц. р. була вміщена замітка п. з. „ЦЕСУС звертається за підтримкою". В ній сказано, що в кінці червня ц. р. організується в Мюнхені Світовий Конгрес українських студентів. Там же в Українському Вільному Університеті мають відбутися місячні курси українознавства. Є багато студентів, охочих поїхати туди, але матеріяльних засобів для цього вони не мають і тому звертаються до громадянства і громадських та професійних організацій з закликом їм допомогти.

Ми багато говоримо, що молодь — наше майбутнє, журимося, що вона денаціоналізується, що між батьками й дітьми виростає прірва, — словом втрачаємо молодь. Якщо наші жалі є щирими, то наш святий обов'язок відгукнутися на заклик. Хай кожна громадська і кожна професійна організація, а зокрема Відділи УККА дадуть свою належну допомогу. Хай кожний працюючий громадянин дасть хоч по долярові. Цей наш вклад напевне стократно виправдається вдячністю і довір'ям до нас збоку нашої молоді.

Пожертви висилати на адресу:

CESUS
c/o Yarema Kelebay, 2602 Springland Ave., Montreal 206, Quebeck, Canada.

Зі щирою пошаною до жертводавців

Ілля Демиденко

НА МЕДИЧНІ ТЕМИ

Редагує: Д-р Михайло Данилюк

НОВІ МЕТОДИ ЛІКУВАННЯ СЕРЦЯ

Серед багатьох нових методів, призначених лікувати серце, а то й рятувати людське життя, варто відмітити регуляцію серцевої діяльности „звичайною" електричною батерією.

Щоб зрозуміти важливість цього способу лікування, варто пригадати, що серце б'ється 72-80 разів на хвилину завдяки власному механізмові, що складається з нервових вузлів у передсерді та шлуночках. Ці вузли самі регулярно продукують електричні імпульси і своїми фібрами проводять їх по серцевих м'язах. Будучи подразненими, ті м'язи скорочуються або розпружуються, і так витворюється ритміка серця. Очевидно, грають тут ролю й інші складні процеси, які мають вплив на серцеву ритміку, але вони не є, так би мовити, першоджерелом ударів, бо тут потрібно конче електричного імпульсу, який би започатковував скорочення м'яза.

Початком такого імпульсу є нервовий вузол у передсерді. Він витворює первинний струм, що подразнює верхню частину серця, а згодом переноситься на його шлуночки, що відповідають на цей імпульс також скороченням своїх м'язів. У випадку ж, коли імпульси з передсердя із-за якоїсь причини не передаються на нижню частину серця, шлуночки самі витворюють імпульси і тим спонукують серце до праці. При деяких серцевих недугах іноді верхня й нижня частини серця б'ються не тією самою ритмікою, і це приводить до поважних ускладнень. Іноді буває, що імпульси передаються кволо, а часами нервові вузли продукують їх рідше, як 72-80 разів на хвилину — до 40 або й менше. Внаслідок цього може постати критичний стан, бо при такій низькій ритміці нормальне постачання крови до органів тіла, а передусім до головного мозку, порушується.

Усі ці проблеми дуже складні, вони спричиняють довгий ряд недуг, і тема ця належить до професійного обговорення. Нас цікавить зараз згадуваний останніми роками у пресі цілого світу новий метод, яким лікарі рятують або продовжують життя багатьом хворим на серце людям.

Одним із поважних ушкоджень серця, що спричиняє надто повільну його ритміку, є так званий удар серця, або інфаркт міокарда, коли вінцева артерія замикається згустком крови. При цьому іноді рівновага биття між двома частинами серця затрачується, а згодом у великій мірі сповільнюється ритміка. В медицині це зветься бльоком серця. Пульс спадає до 40 і менше ударів на хвилину, до того ж він кволий. Людина, і так уражена ударом серця, почуває себе ще більше недужою, ряд органів не працюють як слід, а деякі необхідні функції організму майже припиняються.

Це може бути лише переходовий стан, який минає, як тільки серце дещо скріпиться лікуванням, але все ж таки його ритміку ще в недалекому минулому часто не вдавалося унормалізувати. Останніми роками цю проблему розв'язано; якщо електричні імпульси в серці надто кволі або не витворюються в належній кількості, щоб спонукати серце до праці, вводиться в нього електричні імпульси ззовні.

Практично це робиться так, що одною із вен рам'я вводиться до правої сторони серця електричний ізольований кабель. На кінці, який залишається в серці, цей кабель має електрод, що може видавати електричний імпульс, а із зовнішньої сторони сполучений він з автоматичною батерією, що продукує 72 імпульси на хвилину. Імпульси передаються на серце, воно скорочується і починає ритмічно працювати. Коли серце хворого після відповідного лікування набирається сил, електрод з каблем виймають. Цей апарат, що дає виміряну кількість електричних імпульсів, в Америці звуть „пейсмейкер".

Техніка, одначе, пішла ще далі. Як сказано вище, ритміка хворого серця може сповільнитись, але все ж воно дає певну кількість ударів. Відповідної к о н с т рукції „пейсмейкер" виділяє електричний імпульс лише тоді, коли протягом якогось часу, звичайно дещо меншого як одна секунда, серце не видало само свого імпульсу. Інакше кажучи, цей апарат працює лише тоді, коли серце надто низько сповільняє свою ритміку. Крім цього, маючи такий апарат при хворому, лікар може сказати, коли серце почало само правильно працювати, і електрод можна вийняти.

У деяких людей сповільнення ритміки серця, т. зв. повний бльок серця, постає на базі хронічного захворювання судин і серцевих м'язів. Пульс повільно спадає протягом місяців, а то й років, і нарешті серце дає лише 30 і менше ударів на хвилину. Такий стан, очевидно, критичний. Тож таким хворим тепер, якщо дозволяють обставини та критерії здоров'я, вставляють „пейсмейкер" на постійно. Електрод у серці тримається незмінно, а батерію з автоматичним механізмом, що продукує імпульси, зашивається під шкіру. Кабель з електродом впроваджує кардіохірург через вену шиї, а механізм зашивається на грудях.

Компанії, що продукують „пейсмейкери", вдосконалили їх до такої міри, що вони можуть працювати до п'яти років, і людині лише раз за цей час треба перейти малу операцію заміни батерії. Для певности кардіохірурги змінюють ці механізми кожних чотири або й три роки, щоб запобігти нещасливим випадкам, коли б батерія вичерпалась раніше. Отже, людина з хворим серцем може жити довгими роками. До речі, увесь механізм з батерією має розмір звичайного кишенькового годинника.

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила

Ф. Лукіянович

ЗОРГАНІЗОВАНЕ ЗЛОЧИНСТВО: МАФІЯ ТА КОЗА НОСТРА

(3)

Валакі через тюремну сторожу переказав прокуророві, що „розв'яже свого язика". На переслуханні виявилось, що знає Валакі надзвичайно важливі для поліції речі. ЕфБіАй вислало спеціяльного уповноваженого, що його переслухав, а крім того, за 13 місяців, Валакі написав 1.180 сторінок споминів.

Журналіст Пітер Маас впорядкував і опрацював цей матеріял, але проти його друку запротестували італійські організації в ЗСА, бо, мовляв, це дискредитувало б їх. Каценбах, колишній секретар судівництва, також приєднався до протесту італійських організацій і вніс прохання, щоб суд заборонив друкувати спомини.

Після двох років пересправ суд відкинув те прохання і в кінці 1967 року „Документи Валакі" появилися друком. Зайво казати про великий вплив цієї книжки, відгомін якої відбився у департаменті судівництва, Конґресі і навіть Білому Домі.

Розповідає Валакі

Джозеф Валакі — один із 17 дітей бідного італійського робітника з Ню Йорку, що пиячив і бив свою жінку. Школу Джозеф покинув, також перестав працювати, бо батько забирав собі його гроші, і у 18 років заложив свою злодійську шайку.

Жив добре, але за п'ять років його зловили й засудили на 10 місяців ув'язнення в Сінґ-Сінґу. Вийшовши, продовжував те саме. Його знову зловили і посадили туди ж на три роки. Знову на волі Джозеф побачив, що деякі його товариші добре вдягнені та мають гроші, і зрозумів, що вони належать до якоїсь організації. Звернувся до свого найближчого друга, щоб втягнув його в ту організацію.

Було це в 1929 році в часі великих міжусобиць. Йому давали пробні завдання слідкувати за наміченими на страту членами ворожого ґенґу. Джозеф добре вив'язувався з цих завдань, і за рік йому сказали, щоб був готовим.

Кровна обітниця

Джозефа повезли за 90 миль від Ню Йорку. У великій залі сиділи за столом яких 40 людей, що встали, коли його впроваджено.

Джозефа підвели до людини, що сиділа на чолі стола.

— Джов, — сказали йому, — це Дон Салваторе Маранцано. Він — провідник усіх нас.

Тоді звернувся до нього Маранцано, показуючи на стилет і пістолю, що лежали на столі:

— Це означає, що ти житимеш стилетом та пістолею і вмреш через них.

Після того Маранцано поклав йому на долоню кусень паперу, запалив і звелів повторити за собою:

— Так само і я згорю, якщо зраджу таємниці Кози Ностри*).

Опісля підійшов опікун, якого Джозеф собі вибрав, узяв його вказівний палець, проколов кінець і видушив кров, а Маранцано промовив:

— Ця кров означає, що тепер ти є членом нашої родини.

Так Джозеф Валакі став членом глибоко законспірованої, могутньої „Кози Ностри".

*) По-італійськи „коза ностра" означає „наша справа".

Сицілійці та неаполітанці

Ненависть між сицілійцями та неаполітанцями перенеслася з Італії на місце їх нового поселення. Вони гуртувалися у власних ґеттах і творили свої окремі ґенґи, які вели між собою жорстоку боротьбу за зиски.

Було це вкінці 1920-их років. Хоч ім'я Капоне було найбільш відоме, фактичним „босом" був малого росту неаполітанець Джюзеппе Массерія. До його помічників, між іншими, належали Віто Дженовезе та Чарлі Лучіяно. Названо його „Щасливим" тому, що, коли противники-неаполітанці схопили його і, підвісивши за пальці, пекли та різали бритвами, щоб признався, де заховав героїну, він зомлів, і його залишили, думаючи, що помер.

Із сицилійців панував у Ню Йорку згаданий вже Салваторе Маранцано. Між ним і Массерією розгорнулась боротьба, наслідком якої протягом двох років було 60 трупів. Видавалось, що Маранцано переважає. Щоб припинити боротьбу, Лучіяно та Дженовезе перейшли від Массерії на сторону Маранцано. Массерію знайшли в ресторані із простріленою головою.

Структура „Кози Ностри"

Після цього, в присутності приблизно 500 злочинців, у великій залі на Бронксі, удекорованій для замилення ока образами та хрестами, Маранцано проголосив себе „капо ді тутті капі" — головним провідником.

Виїмково Маранцано був людиною з освітою і мав багату бібліотеку. Особливо захоплювався він Юлієм Цезарем. Мабуть, взоруючись на устрій Римської імперії, на цьому зібранні Маранцано подав організаційну структуру „Кози Ностри", що затрималась без змін до сьогоднішнього дня.

Найвищим органом „Кози Ностри" є „комісіоне", що має 9-12 капо, які вибирають із-поміж себе „капо ді тутті капі". На дальшому щаблі стоять „родини", що покривають точно визначені території, на які мають монополь із одної або кількох ділянок — проституції, наркотиків, лихварства тощо. На чолі „родини" стоїть капо, що має одного заступника та декількох „поручників". Поручникові підлягає когорта з певною кількістю вояків. У ЗСА начислюють 25-30 „родин" із 5.000 членів.

Заплянував Лучіяно

Але в повітрі знову запахло порохом. Маранцано не тільки захоплювався Цезарем, але й вирішив його наслідувати, тобто стати „капом" на всі З'єднані Стейти.

В цьому стояли йому на перешкоді Чарлі Лучіяно, Віто Дженовезе, Ел Капоне, Френк Костелло, Віллі Моретті та Джоє Адоніс. Отже, їх всіх треба зліквідувати. Але ворог не спав!

Валакі із своїм приятелем належав до особистої охорони Маранцано, що в день заплянованого убивства перебував у своїй „фасаді", нотаріяльному бюрі. Приятель, що знав дещо більше, запросив Валакі до дівчат, і цим врятував йому життя. Вернувшись, вони застали Маранцана із перерізаним горлом і чотири рази простріленого. Того ж дня 40 прихильників Маранцано знайшли вічний спочинок.

Всю цю „чистку" перевів Чарлі Лучіяно, що зайняв місце Маранцана. Йому завдячує „Коза Ностра" злагіднення ворожнечі між сицілійцями та неаполітанцями і співпрацю із злочинцями не-італійського походження.

(Далі буде)

КІЛЬКА ТИСЯЧ ОСІБ ЗАХОПЛЕНО ЗУСТРІЛИ...

У Ню Йорку

(Закінчення зі стор. 1-ої.)

Грала юнійна оркестра, отже професіонали, не аматори. Концертмайстрами були Гуго Кольберг і Стефан Френкель. Співали українські оперові артисти, замешкалі в Ню Йорку або Філядельфії, отже на тій лінії, на якій відбулася підготова. З головних чоловічих роль-партій — Лев Рейнарович, баритон, як Генрих І, король Франції, — Андрій Добрянський, бас-баритон, в подвійній ролі Кардинала і князя Ярослава Мудрого, — Іван Гош, тенор, як боярин Ігор. Дві головні жіночі ролі-партії відтворювали Марта Кокольська, сопран, як Анна Ярославна, і Галина Андреадіс, меццо, як графиня Моиморансі. Євгенія Василенко і Орися Гевка були солістками в хорі бояринь-подружок. Петро Захарчук виступав коротко в ролі слуги короля. Співав хор „Кобзар" із Філядельфії, що його можна вважати вже — як нюйоркський хор „Думки" — хором пів-професіоналів.

Режисирував сам композитор і диригент Антін Рудницький, заанґажувавши за помічника Зенона Чайківського. Музичною підготовою хору займалася Роксоляна Гарасимович. Рома Прийма-Богачевська підготовила балет у другій дії, жіночі костюми проєктувала Розалія Когут, чоловічі костюми — Марія Сокіл-Рудницька, мистецьким оформленням сцени зайнявся, як уже згадано, Василь Дорошенко, а помічником декоратора був Степан Сененко.

Після закінчення третьої дії — публіка влаштувала овацію всім виконавцям, в першу чергу композиторові і дириґентові Антонові Рудницькому, а далі авторові лібретта Леонідові Полтаві, всім солістам, оркестрі і хорові. Солісткам вручено квіти. Близько три тисячі осіб розходились чи від'їздили автами й автобусами повні вражень та з почуттям глибокого вдоволення, що ось нюйоркські українці могли вивести в Карнегі Голл велику оригінальну та патріотичну українську оперу! При виході з залі підслухано такий дотепний вислів одного громадянина: „Жаль, що Український Народний Союз не святкує частіше своїх ювілеїв — ми бачили б частіше такі вистави"!

У Філядельфії

(Закінчення зі стор. 1-ої.)

75-літній шлях УНС та його багатогранну піонерську працю для добра цілого українського народу. Приявність на цьому нашому Ювілейному Вечорі найвищих Достойників наших Церков, наших громадських інституцій — це живий доказ ваги праці нашої, зараз найчисленнішої і найбільшої інституції вільних українців та, рівночасно, моральний наказ для членів і прихильників нашої організації — до праці на майбутніх 75 років. Складаючи щиру нашу дяку авторові тексту опери „Анна Ярославна" поетові і редакторові „Свободи" Леонідові Полтаві та композиторові цієї опери д-ру Антону Рудницькому, як і цілому зборові артистів і співаків хору „Кобзар" — запевнюємо їх, від імени усього членства УНСоюзу та від імени усього українського громадянства Америки й Канади, — що йдучи слідами Анни Ярославни — ми теж понесемо українське ім'я у вільний світ; поможемо українському народові здобути свою державу та „засяяти у народів вільнім колі" — так нам, Боже, допоможи!"

Солісти опери „Анна Ярославна" в порядку виступів: Л. Рейнаровича, А. Добрянського, Галину Андреадіс, Марту Кокольську, Івана Гоша, які були в найкращій формі, як і виконавців сольових партій на тлі хорів: Євгенію Василенко й Орисю Гевко, та балетну групу і хор публіка вітала багато разів впродовж вистави щирими оплесками. В кінці головним виконавцям були піднесені квіти, а заля вітала композитора, режисера та диригента опери д-ра Антона Рудницького, автора лібретто Леоніда Полтаву, хореографа Рому Прийму-Богачевську, хор „Кобзар", балетну групу та всіх понад 100 осіб, які брали участь у підготові й показі прем'єри. Перед початком опери та в антрактах сотні людей набували програми і лібретта до опери „Анна Ярославна". Впродовж двох днів „Анну Ярославну" ентузіястично вітали 5 000 осіб у Ню Йорку і Філядельфії. Після прем'єри композитор і лібретист із дружинами та представниками хору „Кобзар" були на прийнятті в домі професора і пані Дрейк, де цей відомий музиколог і педагог з Консерваторії у Філядельфії дав новій опері „Анна Ярославна" дуже високу оцінку.

УСПІШНО ПЕРЕВЕДЕНА АКЦІЯ В ЧИКАҐО ЗА ПАТРІЯРХАТ УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ

Чикаґо (в. м.). — Цього тижня Комітет Громадської Акції за Патріярхат УКЦеркви розіслав усім вісімнадцятьом українським католицьким єпископам поза Україною меморіял - лист у справі нинішньої ситуації Української Католицької Церкви в Україні та діяспорі. Меморіял формулює такі постуляти до Владик: а) відбути чергову сесію Синоду Єпископів, б) завершити оформлення помісности УКЦеркви вибором патріярха і прохати Апостольський Престіл про визнання цього акту, в) прийняти відповідні постанови в найпекучіших справах обрядового відродження, плекання культурно - національного змісту по всіх наших Єпархіях та збереження адміністративної єдности, г) підтримати інституції Верховної Архиєпископії, а зглядом патріяршого осередку і ґ) виступити в обороні нашої Церкви в Україні та її загрожених позицій збоку різних чинників в інших країнах (Польща, Чехо - Словаччина, статус нашої помісної Церкви в країнах нового поселення).

Меморіял підписала президія Ділового Комітету та представники 120 організацій — релігійних, суспільних, освітніх, професійних, господарських, молодіжних і жіночих, та інших українських установ міста Чикаґа й околиці. Лист - меморіял, як вже було повідомлено, схвалили великі Громадські Збори 11 травня 1969 р. в присутності близько 1 200 осіб. Незабаром він буде опублікований разом з іншими матеріялами та промовами цих зборів чикаґської громади.

В неділю 18 травня десятичленна делеґація Комітету Громадської Акції за Патріярхат особисто передала цей меморіял на руки місцевого Владики Кир Ярослава Ґабра. В склад делеґації входили: голова д-р Юрій Городиловський, заступники голови Любослава Шандра (гол. Окружної Ради Союзу Українок Америки), д-р Мирослав Харкевич (гол. Координаційного Осередку релігійних організацій при Катедрі св. Отця Миколая), д-р Ілля Мула (президент Українського Національного Музею) та члени Комітету — д-р Ярослав Кокорудз (диригент церковного хору „Славута"), д-р П. Грицеляк (від Координаційного осередку), мгр Омелян Малич (гол. Академічної Обнови), інж. Дмитро Григорчук (від федеральної кредитової кооперативи „Самопоміч") та інж. Андрій Гарасовський, ред. Микола Денисюк і д-р Василь Маркусь (від Братства Святого Андрея Первозванного).

Владика Кир Ярослав прийняв делеґацію на п'ятихвилинній формальній авдієнції, в присутності о. канцлера Володимира Паски та отців монсіньйорів Петра Леськова і Ярослава Свищука, в тимчасовому приміщенні єпархіяльної канцелярії.

Голова Комітету д-р Ю. Городиловський поінформував Владику про акцію, громадські збори та меморіял, зазначуючи, що миряни затривожені станом нашої Церкви і предкладають нашим єпископам свої бажання і постуляти.

Кир Ярослав Ґабро коротко відповів, що він тішиться, що делеґація прийшла до нього, та приймає цей документ з такою щирістю, як його Комітет оформив і тепер передає. Він пообіцяв, що буде намагатися при першій зустрічі з нашими Владиками працювати в тому напрямі, щоб ті справи, які нам усім дорогі і про які всі ми разом з Верховним Архиєпископом думаємо, сталися дійсністю. Владика висловив побажання, щоб все це послужило спасінню наших душ та було на добро нашої Церкви і народу. На цьому авдієнція закінчилася.

З приводу цієї акції Комітет в Чикаґо опублікував також окрему заяву під моттом „За Синод, за Патріярхат!" (Її текст з підписами організацій та установ вміщений у „Свободі" ч. 97 з 24 травня ц. р.).

Журнал американських протестантів про становище в Україні

Орган консервативної протестантської думки, американський журнал „Християнство сьогодні" у передовій з 14 березня, присвяченій неграм у ЗСА, звернув увагу на становище українського народу в совєтській Україні та провів паралелізм щодо культурного самозбереження чи збереження етнічної свідомости. У статті сказано, що в Україні є тепер понад 1,000 євангелицьких громад, без огляду на перешкоди уряду. Український журнал з Вінніпеґу „Євангельський Ранок" у числі з квітня 1969 р. помістив переклад із згаданого вище американського протестантського журналу того уступу, що стосується України: „Цікавою паралелею в стремлінні до затримання етнічної свідомости американських негрів, є стремління до затримання своєї національної ідентичности в понад сорок мільйонів українців в Совєтському Союзі. Їхнє стремління час до часу є предметом нападів з боку Кремля, який стремить до культурної асиміляції своїх 15-ти совєтських „республік". Останнім таким потягненням був темничий пожар 26 листопада 1968 р., який знищив церкву із 17-го століття в Києві і визначну божницю в Одесі. Коштовні бібліотеки згоріли в обох пожарах, включно з важливими документами, що відносилися до української історії та культури. Є познаки, що ці пожари є чимось більшим, як тільки трагічними випадками. Українці не люблять, щоб їх уважали росіянами. Українські письменники і вчителі час до часу переслідуються совєтською владою як „буржуазні націоналісти". Особливо важливим є знати протестантам, що між українцями є більше протестантів, як у всіх інших слов'ян, взятих разом. Більше як 1,000 євангельських громад існує під цю пору в Україні". Очевидно, кожна паралеля між вільними неграми у вільній Америці й підневільними українцями на їхній Батьківщині є недоречною. Але важлива тут інформація американських читачів про стан справ в Україні.

Новий Відділ СУА в Ню Йорку

З приємністю ділимося із громадянством цією важливою вісткою. З ініціятиви й старанням Управи 1-го Відділу Союзу Українок Америки в Ню Йорку, особливо пань Олі й Марії Сливка, зорганізовано новий Відділ, членами якого стали молоді пані й панни. Засновуючі збори того Відділу відбулись 17 травня 1969 року в Укр. Нар. Домі. Збори відкрила голова 1-го Відділу СУА п. Наталія Хоманчук, привітавши пань представниць, яких опісля попросила в Президію зборів. З особливою увагою привітала вона молоденьких кандидаток в члени СУА, підчеркнувши їх національну свідомість і зрілість та охоту стати до громадсько - суспільної праці. Відтак зборами проводила організаційна референтка молодечих Відділів Головної Управи СУА, п. Наталія Даниленко, а протокол записувала секретарка 1-го Відділу п. Леся Гой.

Пані Н. Даниленко у своєму зверненні до присутніх пань подала й з'ясувала напрямі й завдання молодечих Відділів, а важливіші точки статуту СУА пояснила голова Окружної Ради Ню Йорку п. Оксана Рак. Після того вибрано Управу нового молодого Відділу, до якої ввійшли пані: голова — Марія Сливка, заступниця — Леся Гадзій, секретарка — Дарія Мінцінська, скарбничка — Стефа Бабурка, організаційна референтка — Марта Грицин. До Контрольної Комісії вибрано Ірену Дідик і Геню Баб'юк.

Під кінець зборів предсідниця п-і Н. Даниленко, а також члени Президії склали ґратуляції новообраній голові, як рівнож щирі побажання новоствореному Відділові багатьох успіхів у його майбутній праці.

Н. Хоманчук

Преса таки допомогла в Луцьку

Совєтська преса викликає негайну реакцію представників режиму, коли йдеться про якесь політичне обвинувачення, але вістки про неподобства щодо побутового обслуговування, культури, мовних недоречностей здебільшого залишаються без практичного відгуку. Трапляються і винятки. Так, після виступів київського журналу „Україна" проти неграмотних написів у прилюдних місцях міста Луцька на Волині, „Україна" з квітня ц. р. повідомила наступне: „Редакції відповіла заступник голови виконкому міської ради депутатів трудящих Л. Петракова. На засіданні виконкому винесли ухвалу „Про поліпшення рекламного обслуговування в місті". Директора міськпобуткомбінату зобов'язано поліпшити роботу рекламного бюро. Управлінню головного архітектора дано вказівку виготовити ескізи нових щитів". Попередні написи та рекламні щити були написані зросійщеною мовою.

„Джерзі Джорнал" подав широку інформацію про УНСоюзу і оперу „Анна Ярославна"

Джерзі Сіті, Н. Дж. — Щоденник "The Jersey Journal" у числі з суботи 24-го травня опублікував обширну інформацію на сторінці про культурне життя Америки, під наг. „Прем'єра цього вечора — опера жителя міста Джерзі Сіті". Повідомляючи, що тієї суботи відбудеться в Ню Йорку прем'єра опери „Анна Ярославна". А. Рудницького до лібретта Леоніда Полтави, який нещодавно поселився в Джерзі Сіті, газета інформує про спонзора вистави опери, Український Народний Союз, подаючи адресу УНСоюзу в Джерзі Сіті. „Оперу спонзоровано на відзначення 75-річного ювілею діяльности УНСоюзу, який має 88.000 членів, 460 Відділів, 125 мільйонів долярів обезпечевих фондів та на 35 мільйонів дол. майна. УНСоюз за роки свого існування видав багато англомовних книжок про Україну, а нещодавно й англомовну „Енциклопедію Українознавства", та видає тут українською мовою газету „Свобода", — яку „Джерзі Джорнал" помилково назвав тижневиком. Далі газета, яка виходить уже 103 роки, переповіла історичний сюжет опери „Анна Ярославна", згадавши, що її буде показано і в інших містах Америки і Канади. „Джерзі Джорнал" переповів біографічні дані про автора лібретта, назвав його книжки і додав: „Крім „Анни Ярославни" він написав оперу „Оксана" із Олегом Стратичуком, „Конкурс" із Ігорем Соневицьким, лібретто до нової опери „Лис Микита" та ін. Багато поезій Л. Полтави використовують композитори, в тому і Антін Рудницький, який написав „Літній день". Кореспондентка „Джерзі Джорнал" звернулась до Л. Полтави із запитанням про його родинне життя і подала в репортажі: „Він і його дружина Євгенія, обоє дуже заанґажовані в українському житті. Після 2-річної праці в „Голосі Америки" у Вашинґтоні, Л. Полтава працює в щоденнику „Свобода", крім того, він пише лібретто для дитячої опери, базованої на старовинній китайській леґенді, та сподівається, що його дружина вже незабаром зможе ілюструвати його видання для дітей — вона студіює мистецтво". Щоденник „Джерзі Джорнал" по полудні широко розповсюджується і в Ню Йорку, де немає покищо вечірнього пресового видання. Репортаж ілюстрований портретом Л. Полтави.

МІЛЬЙОНИ РУБЛІВ З БЕЗПЛАТНОГО „СУБОТНИКА" В СССР ПЕРЕСЛАНІ В МОСКВУ

Під гаслом „Ленінського ювілею", який відбудеться аж через рік, в СССР з наказу ЦК КПСС було проведено на всій території масовий „суботник": замість мати день відпочинку, трудящі, в тому й діти шкіл, вийшли на безплатну працю. Совєтська преса називала це „яскравим проявом ініціятиви і творчости народу", „ювілейним суботником, на який вийшли за покликом серця мільйони совєтських людей". Ця ж преса повідомила, що зароблені державою того дня мільйони карбованців, на вказівку ЦК КПСС, „направлені на будівництво в Москві онкологічного наукового центру і на створення науково - дослідного центру по розвитку сільського господарства Сибіру і Далекого Сходу". На Сибір і Далекий Схід закликають газети, особливо почавши з травня, переселюватись, або найматись там на працю. Такі заклики посилились після боїв частини совєтської армії з китайською комуністичною армією біля острова Ченпао-Даманський.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСОЮЗУ!

ПОЛЬСЬКИЙ ПОЕТ ПРИСВЯТИВ ПОЕМУ МИТРОПОЛИТОВІ ШЕПТИЦЬКОМУ

Париж. — У польському журналі - місячнику „Культура" з січня 1969 р. була поміщена поема відомого сучасного польського поета і журналіста Юзефа Лободовського, члена польського незалежного уряду у Лондоні, співробітника Еспанського Національного Радіо. Поема зветься „Триптих про замордовану церкву". Тижневик „Новий Шлях" з 24 травня опублікував уривок з поеми, назвавши його „Галицькому Владиці". Уривок не перекладений поетично, а переказаний прозовою мовою, хоча вартий найкращого перекладу. Польський поет називає Українську Католицьку Церкву „загнаною в катакомби" і каже, що „цей вірш летить на Схід захриплим криком, щоб воскресити воюючого Христа".

УКРАЇНСЬКА ГІМНАЗІЯ В АРГЕНТІНІ

Буенос Айрес. — „З 1969 роком Українська Гімназія при філії Українського Католицького Університету в Буенос Айресі вступила вчетвертий рік свого існування. За цей час, може похвалитися своїм першим осягом: з кінцем минулого 1968 року 14 студентів закінчило трирічний с е р едньошкільний курс українознавства. З того числа 8 учнів склали вже всі належні іспити: Бугай Христина, Ваврик Юрій, Вареница Олександер, Василик Ірина, Василик Романа, Воловина Христина, Заоборна Марта і Зінько Марія. Решта здають залеглі іспити". Тижневик „Українське Слово" 5/1969 повідомив, що кількість гімназистів і стан навчання кращають з року на рік.

ПЕРШИЙ КОНЦЕРТ МОЛОДОГО СКРИПАЛЯ

Торонто. — У неділю 4-го травня українські музиколюби мали нагоду оплескувати молодого скрипаля Ореста Коваліва на його першому самостійному концерті. Випускник Музичного Інституту ім. М. Лисенка, соліст його оркестри О. Ковалів закінчує цього року Торонтонську консерваторію і буде продовжувати свої дальші студії музичного виконавця в „Джуліярді" в Ню Йорку. Орест Ковалів, якому акомпаніювала п-і Е. Кронендаґер, виконував твори західніх композиторів та тільки одну „Пісню" Барвінського. Виступ Ореста Коваліва підкреслив його безперечну обдарованість.

УКРАЇНСЬКІ КОЛЕКЦІОНЕРИ ВИСТАВЛЯЛИ У ВІННІПЕЗІ

Вінніпеґ. — Клюб Українських Колекціонерів влаштував 17-18 травня в авдиторії Катедри св. Володимира Весняну Виставку. Відвідувачі оглядали документи з Визвольної Боротьби, грошові знаки УНР, давні видання українських книг, філятелістичні збірки, зразки народного мистецтва та ін. Під час виставки ред. Орест Городиський з Чикаґа зробив цікаву доповідь на маловідому серед українців тему: „Генерал Іван Турчин — особистий приятель президента Лінкольна".

НАЙМЕНОВАНИЙ ГОЛОВНИЙ СУДДЯ ЗСА

Президент Ніксон розмовляє з Ворреном І. Бирґером, що його він найменував на становище Головного Судді Найвищого Суду ЗСА.

В пошану тому, що добро чинить

Мало не кожного дня чуємо в розмовах та читаємо в пресі, про тих, що в різних ділянках людського життя творять такі чи інші цінності. Одні це роблять з професії, другі з обов'язку, інші, щоб заспокоїти внутрішній гін до руху й поступу, а дехто ради слави та розголосу. Всі вони, крім останніх, є позитивним явищем громадського й національного буття, мозком та душею спільноти народу, і без них не могло б розвиватися життя.

Але, крім згаданих індивідуальностей, громадське середовище скриває в собі ще іншу дуже рідкісну та позитивну категорію людей, про яку не пишеться в пресі, не говориться на велелюдних зборищах, не святкується ювілеїв їх життя і праці. Людина ця йде крізь життя самотньо, непомітно, немов оминаючи все, що приносить розголос. Її світогляд, наміри і вчинки підпорядковані великому, шляхетному серцю, що є небуденною властністю, що добро чинять, але якого дуже часто не завважують навіть ті, що користуються з нього.

Пишучи ці скромні рядки, маю на думці лікаря і спеціяліста серцевих недуг д-ра Володимира Ґерента, який недавно закрив свою ординацію і перейшов до медичних дослідів. Приїхав до Америки з родичами п'ятилітньою дитиною з Західньої України, з Лемківщини. Родичі послали Володимира та молодшу його сестру Зоню до школи. Володимир студіює медицину та стає лікарем, а Зоня педагогію і учителює. Обоє виконують свої професії не лиш ради „хліба"! Ідея в них завжди попереду особистого добробуту, і цілий дотеперішній життьовий шлях д-ра В. Ґерента, як людини і лікаря позначений добром та жертвенністю супроти ближнього.

Була одинадцята година ночі, коли я важко захворів і серед жахливих болів думав, що прийдеться розпрощатись з життям. Мої рідні викликали д-ра Ґерента і він негайно явився. Довго клопотався доктор, щоб усунути мої терпіння, та слідкував за реакцією ліків. Коли біля шостої години ранку доктор збирався додому, я вдячний йому за труд і поміч, спитав про висоту гонорару.

Чотири доляри, прошу, — відповів.

Коли я здивований знову запитав: „Хіба Ви, докторе, жартусті! — знову відповів те саме.

„Не задля гроша я прийшов до вас, а роблю, щоб помогти людині", — відповів лікар і, впорядкувавши свої речі, з усмішкою побажав всього доброго та вийшов.

Від того часу проминуло декілька літ. Одинока сестра Зоня, дуже улюблена доктором, померла. За останній час багато чого змінилось, може не так в матеріяльному розумінні, як радше в духовому. Кажуть, що час затирає старі сліди переживань, але сказані колись доктором слова не забулись: „Роблю, щоб помогти людині". Великі це слова та глибокий їх зміст!

Ми знаємо, що це правда, що сказав колись до мене Доктор, бо це підтверджене його вчинками. Він не тільки у кожній порі дня і ночі є на заклик хворого, але й за власні гроші привозив ліки, коли завважив недостатки, що траплялись в декого. У нього завжди при виконуванні лікарських обов'язків ішли нерозлучно велике знання, висока етика та шляхетне серце.

Ці прикмети спонукали мене сьогодні згадати Доктора не тільки від себе, але й від тих інших, що користали з його знання й доброти.

Іван Тесля

БІЛО - РАСИСТСЬКИЙ УРЯД В РОДЕЗІЇ ЗГОЛОСИВ проєкт конституції, за якою узаконюється повну расову сеґреґацію в тій африканській країні, в якій 230.000 білих громадян володіють над 4.280.000 чорних автохтонів. У передбаченому конституцією парляменті білі і чорні матимуть однакове число представників. З прийняттям тієї конституції Родезія проголосить себе цілком суверенною державою. Вона попала в конфлікт з Британією і Об'єднаними Націями внаслідку одностороннього проголошення своєї незалежности, з повним знехтуванням волі муринської більшости населення, ще 11 листопада 1965 року. Всі спроби дійти до компромісу з прем'єром біло - расистського уряду в Родезії Іном Смитом скінчилися невдачно.

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

Розшуки

ПОШУКУЮ
СУСІДІВ та ЗНАЙОМИХ
із села Могильниці Старої, біля Теребовлі — з округи Cleveland, Troy, Pittsburgh, Rochester. Зголошення прошу надсилати на адресу:
Mr. M. Holowacky
44 William Street
Wallingford, Conn. 06492

Посмертні згадки

КОНСТАНТИН ЯДЛОВСЬКИЙ, член УНС Відд. ч. 204 Т-ва ім. о. А. Гончаренка в Ню Йорку, Н. Й., помер 29 квітня 1969 р. на 80 році життя. Покійний нар. в Селищі, Україна, прибув до ЗСА 1910 р. і став членом УНС в 1937 році. Полишив в смутку дружину Анну. Рідня, приятелі і союзова громада відпровадили Покійного на Вічний Спочинок 3-го травня 1969 р. на Mt. Olivet Cemetery в Maspeth, Queens, N.Y.

Вічна Йому Пам'ять!
В. Палидвір, секр.

ВАСИЛЬ ГОЛДАК, довголітній член УНС Відд. 179 — Б-ва св. Володимира в Ст. Луїз, Мо., помер 6 квітня 1969 р. на 78 р. життя. Покійний нар. в Зах. Україні, молодим прибув до ЗСА та вступив до УНС, де в Відділі працював на різних постах. Полишив в смутку дочку Марію, синів: Володимира та Івана і внуків. Похорон відбувся 9 квітня 1969 р. з церкви св. Францішка при участи родини, приятелів та членів Відділу на цвинтар Sunschine.

Вічна Йому Пам'ять!
Управа

ТЕОДОР КАЧМАР, довголітній член УНС Відділ 105 Т-ва св. Володимира в Філядельфії, Па., помер 1-го травня 1969 р. Покійний нар. в 1895 р. в Клодовичах, Перемишль, прибув до ЗСА в 1913 р. і став членом УНС в 1934 р. Полишив в смутку дружину Марію, синів: Михайла, Івана і Петра, зам. дочку Евгенію і 13 внуків. Рідня, приятелі і союзова громада відпровадили Покійного на Вічний Спочинок 3 травня 1969 р. на цвинтар св. Марії в Факс Чейз б. Філядельфії, Па.

Вічна Йому Пам'ять!
Ракочий, секр.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСОЮЗУ!

Станьте Ювілейним Членом УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, який 75 років забезпечує членів наймодернішими й найдешевшими грамотами забезпечуючи їх старість та майбутність їх родин.

ТАРЗАН, Ч. 6188. Консул дізнається про професора Плендома.

Тарзан розказує американському консулеві тайну професора Плендома.

...Отож бачите, консуле Робертсе, чому так пильно професорові якнайшвидше полетіти до Вашингтону!

...Це фантастична історія, Тарзане, — якщо правдива...

Плендом є першим великим ученим, який приходить до нас з плянами і таємною зброєю ворога...

Маю досить золота, щоб заплатити за замовлення літака для нього.

Ми тільки розпочали будувати летунську базу на узбережжі в Момбуззі, але маємо вже деякі дуже швидкі джети. Передам через радіо генералові Ітсові, щоб мати напоготові літак.

Якщо бажаєте відзначити 75-річчя УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ й забезпечити свою старість та майбутність своїх рідних, забезпечіться в УНСоюзі й станьте його Ювілейним Членом!